

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions selecting not more than three from one section.
 2. All questions carry equal marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

SECTION I

- Q. 1** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Explain the Cournot model of oligopoly. (10)
 - b) Discuss the price-output determination under contrlized cartel. (10)
 - c) Describe Prisoners Dilema strategies in Game Theory (10)
- Q. 2** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Explain the factor price determination under imperfect competitim in commodity as well as factors markets. (10)
 - b) Explain the modern Theory of Rent. (10)
 - c) “Profits are rewards for risk and uncertainty bearing”. Discuss (10)
- Q. 3** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Discuss general equilibrium of production and consumption in a economy. (10)
 - b) What is Pareto optimality? Discuss the Pareto optimality conditions. (10)
 - c) Discuss the relationship between perfect competitm and Pareto optimality. (10)
- Q. 4** Attempt **any two** questions of the following.
- a) What is asymmetric information? Explain it with the help of market for used cars. (10)
 - b) Explain the principal agent problem and suggest measures to overcome it. (10)
 - c) What is an efficiency wage & explain it with the help of the efficiency wage theory. (10)

SECTION II

- Q. 5** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Drive IS curve and explain its features. (10)
 - b) Explain the impact of expansimary fiscal policy in the IS-LM model. (10)
 - c) Explain the trade of between unemployment and inflation with the help of Philips curve. (10)
- Q. 6** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Explain the merits and demerits of fixed exchange rate. (10)
 - b) Explain the relative efficiency of fiscal policy under flexible exchange rate and perfect capital mobility. (10)
 - c) What is currency crisis? Explain the causes of currency crisis. (10)

Q.P. Code : 29414

- Q. 7** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Discuss the classical theory of international trade. (10)
 - b) Explain with the help of offer curves the determination of equilibrium terms of trade. (10)
 - c) What is tariff? Explain its effects. (10)
- Q. 8** Attempt **any two** questions of the following.
- a) Discuss the Ability to Pay principle of taxation. (10)
 - b) Explain the causes of market failure. (10)
 - c) Explain the causes of rising public expenditure. (10)

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा..

विभाग I

प्र. १ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) अल्पाधिकारी बाजारपेठेचे कुर्नोचे प्रतिमान स्पष्ट करा. (१०)
ब) केंद्रीकृत कार्टलच्या स्थितीत किंमत व उत्पादन निश्चितीची चर्चा करा. (१०)
क) खेळ सिद्धांतातील कैद्यांचा पेचप्रसंग डावपेचाचे वर्णन करा. (१०)

प्र. २ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) वस्तुबाजार व उत्पादन घटक बाजारामध्ये अपूर्ण स्पर्धा असताना उत्पादन घटकांच्या किंमत निश्चितीचे स्पष्टीकरण करा. (१०)
ब) आर्थिक खंडाचा आधुनिक सिद्धांत स्पष्ट करा. (१०)
क) “नफा हा धोका आणि अनिश्चिततेचा मोबदला आहे” चर्चा करा. (१०)

प्र. ३ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) अर्थव्यवस्थे मध्ये उत्पादन व उपभोगातील सार्वजनिक समतोलाची चर्चा करा. (१०)
ब) पॅरेटोची पर्याप्तता म्हणजे काय? पॅरेटो पर्याप्तता अटीची चर्चा करा. (१०)
क) पॅरेटोची पर्याप्तता व पूर्ण स्पर्धेमधील संबंधाची चर्चा करा. (१०)

प्र. ४ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) विषम माहिती म्हणजे काय? जुन्या कारच्या बाजारपेठेच्या सहाय्याने त्याचे स्पष्टीकरण करा. (१०)
ब) मालक प्रतिनिधी समस्येचे स्पष्टीकरण करून ती कमी करण्यासाठी उपाय सुचवा. (१०)
क) कार्यक्षम वेतन म्हणजे काय? कार्यक्षम वेतन सिद्धांताच्या साहाय्याने त्याचे स्पष्टीकरण करा. (१०)

विभाग II

- प्र. ५ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) IS वक्र काढा व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)
- ब) विस्तारित राजकोषीय धोरणाचे IS-LM प्रतिमानावरील प्रभाव स्पष्ट करा. (१०)
- क) फिलिप्स वक्राच्या सहाय्याने बेरोजगार आणि भाववाढ यातील परस्पर विरोध स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ६ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) स्थीर विनिमय दराचे गुणदोष स्पष्ट करा. (१०)
- ब) पूर्णगतीशील भांडवल व बदलता विनिमय दर असताना चलनविषयक धोरणातील परिणामकारकता स्पष्ट करा. (१०)
- क) चलन आपत्ती म्हणजे काय? चलनआपत्तीची कारणे स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ७ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या परंपरागत सिद्धांताची चर्चा करा. (१०)
- ब) प्रस्ताव वक्राच्या सहाय्याने संतुलित व्यापार शर्ती कशा ठरतात ते स्पष्ट करा. (१०)
- क) जकाती म्हणजे काय? तिचे परिणाम स्पष्ट करा. (१०)
- प्र. ८ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) करांच्या करदेय क्षमता तत्वाची चर्चा करा. (१०)
- ब) बाजार अपयशाची कारणे स्पष्ट करा. (१०)
- क) सार्वजनिक खर्चातील वाढीची कारणे स्पष्ट करा. (१०)

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions, selecting not more than three questions form any one section.
 2. Answers to the two sections should be written in the same answer book.
 3. Figures to the right indicate full marks.
 4. Draw neat diagrams wherever necessary.

Section - I

- Q.1** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. What is economic development? Explain three core values of development.
 - b. Explain the relationship between economic growth and environment.
 - c. State the role of market in economic development.
- Q.2** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. Critically examine Rostow's theory.
 - b. Explain briefly Harrod-Domar growth model.
 - c. Discuss the theory of growth with unlimited supplies of labour.
- Q.3** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. Write an explanatory note on coordination failure.
 - b. Explain the theory of big push and bring out its limitations.
 - c. Critically examine critical minimum effort theory.
- Q.4** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. Explain different approaches to poverty measurement.
 - b. What are the causes of inequality?
 - c. Explain the impact of inequality on economic development.

Section – II

- Q.5** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. Explain micro household theory of fertility.
 - b. What are the causes of high fertility rate in developing countries?
 - c. State the role of education in economic development.
- Q.6** Attempt **any two** of the following:- (20)
- a. Explain the causes and effects of urbanization.
 - b. Discuss policies for the urban informal sector.
 - c. Write a note on women in the informal sector

Q.7 Attempt **any two** of the following:- (20)

- a. Discuss the role of agriculture in economic development.
- b. Write an explanatory note on rural credit markets.
- c. Explain the policies for rural development.

Q.8 Attempt **any two** of the following:- (20)

- a. Explain outward looking trade strategy
- b. Explain the merits and demerits of MNC's
- c. Examine the structural adjustment programmes of IMF and World Bank.

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीन पेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नका.
 २) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
 ३) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग-१

- प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) आर्थिक विकास म्हणजे काय? आर्थिक विकासाची मुख्य तीन मुल्ये स्पष्ट करा.
 ब) पर्यावरण आणि आर्थिक वृद्धी यामधील संबंध विशद करा.
 क) आर्थिक विकासात बाजाराची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) रोस्टॉच्या सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
 ब) हॅरॉड – डोमार वृद्धी प्रतिमान थोडक्यात स्पष्ट करा.
 क) अमर्यादित श्रमपुरवठा वृद्धी प्रतिमानाची चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) समन्वयाचा अभाव यावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
 ब) जोराचा धक्का सिद्धांत स्पष्ट करून त्या सिद्धांताच्या मर्यादा लिहा.
 क) किमान आवश्यक प्रयत्न सिद्धांताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) दारिद्र्य मापनाची विविध धोरणे विशद करा.
 ब) उत्पन्न विषमतेची कारणे कोणती?
 क) उत्पन्न विषमतेचा आर्थिक विकासावरील परिणाम स्पष्ट करा.

विभाग-२

- प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
 अ) सूक्ष्म आर्थिक कौटुंबिक जननक्षमता सिद्धांत स्पष्ट करा.
 ब) विकसनशील देशातील उच्च जननदराची कारणे कोणती?
 क) आर्थिक विकासातील शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

- प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) शहरीकरणाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.
ब) शहरी असंघटित क्षेत्रातील धोरणांची चर्चा करा.
क) असंघटित क्षेत्रातील स्त्रियांवर टिप लिहा.
- प्र.७ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब) ग्रामीण पतबाजार यावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
क) ग्रामीण विकासासंबंधीची धोरणे स्पष्ट करा.
- प्र.८ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. (२०)
- अ) बहिर्गत व्यापार व्यूहरचना विशद करा.
ब) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे गुणदोष स्पष्ट करा.
क) जागतिक बँक आणि आंतरराष्ट्रीय नाणे निधीचा संरचनात्मक समायोजन कार्यक्रम विशद करा?

T.Y.B.A.

ECONOMICS

INDIAN FINANCIAL SYSTEM

(PAPER-VI) (11TH MAY- 2018)

Q. P. Code: 28187

Time: 2 ½ / 3 Hours

Marks: 80/ 100

- N.B.** (1) IDOL students should attempt any **five** Questions.
(2) Regular students should attempt any **four** Questions.
(3) Figures to the right indicate full marks.

1. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Explain various components of the Indian financial system.
 - (b) Discuss the functions of a Financial System.
 - (c) What are the indicators of financial development?

2. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Recommendations of the Narasimham Committee of 1998
 - (b) Objectives of RBI monetary policy
 - (c) Transmission channels of Monetary Policy.

3. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Role and growth of NBFCs
 - (b) Management of non-performing assets of commercial banks
 - (c) New types of bonds.

4. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Components of Indian money market
 - (b) Defects in Indian money market
 - (c) Reforms in secondary capital market.

5. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Functions of foreign exchange market
 - (b) Meaning and significance of derivatives
 - (c) Types of derivatives.

6. Attempt any **two** of the following: (20)
 - (a) Credit rating in India
 - (b) SEBI
 - (c) Insurance Regulatory and Development Authority.

7. Write short notes on any **two** of the following: (20)
 - (a) Development functions of RBI
 - (b) Development banking in India
 - (c) Structure of Indian capital market
 - (d) Mutual funds in India.

मराठी रुपांतर

[वेळ: २:३० / ३ तास]

[एकूण गुण: ८० / १००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना १. आयडॉलच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.
 २. नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
 ३. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.१ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) भारतीय वित्तीय व्यवस्थेचे विविध घटक स्पष्ट करा.
 ब) वित्तीय व्यवस्थेच्या कार्याची चर्चा करा.
 क) वित्तीय विकासाचे निर्देशक कोणते?
- प्र.२ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) १९९८च्या नरसिंहम् समितीच्या शिफारशी
 ब) रिझर्व्ह बँकेच्या मौद्रिक धोरणाची उद्दिष्ट्ये
 क) मौद्रिक धोरणाच्या पारिषण वाहिन्या.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) बँकेतर वित्तीय कंपन्यांची भूमिका आणि वाढ
 ब) व्यापारी बँकांच्या अनुत्पादक मालमत्तेचे व्यवस्थापन
 क) नवीन प्रकारचे रोखे.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) भारतीय नाणेबाजाराचे घटक
 ब) भारतीय नाणेबाजारातील दोष
 क) दुय्यम भांडवल बाजारातील सुधारणा.
- प्र.५ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
 ब) अनुजात पत्रांचा अर्थ आणि महत्त्व
 क) अनुजात पत्रांचे प्रकार.
- प्र.६ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा: (२०)
 अ) भारतातील पतमापन
 ब) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ
 क) विमा नियमन आणि विकास प्राधिकरण.
- प्र.७ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर संक्षिप्त टिपा लिहा: (२०)
 अ) रिझर्व्ह बँकेची विकासात्मक कार्ये
 ब) भारतातील विकास बँका
 क) भारतीय भांडवल बाजाराची रचना
 ड) भारतातील परस्पर निधी.

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions selecting not more than three from one section.
 2. All questions carry equal marks.
 3. Draw neat diagrams wherever necessary.

Section – I

Q.1 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) Explain how price and output is determined under dominant firm price leadership. **(10)**
- (b) Explain Kinked demand curve model of oligopoly. **(10)**
- (c) Describe prisoners Dilemma in Game theory. **(10)**

Q.2 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) Explain factor price determination when there prevails imperfect competition. **(10)**
- (b) Discuss the loanable funds theory of interest rate. **(10)**
- (c) How is wage determined under Bilateral monopoly? Explain. **(10)**

Q.3 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) What is meant by General Equilibrium? Explain General Equilibrium in production. **(10)**
- (b) What is Pareto optimality? Discuss the conditions of pareto optimality. **(10)**
- (c) How are Pareto optimality conditions achieved under perfect competition? **(10)**

Q.4 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) What is search cost? Explain the process of search for lowest price. **(10)**
- (b) What is Market Signaling? How it can be used to solve the problem of Adverse Selection? **(10)**
- (c) Explain efficiency wage theory. **(10)**

Section – II

Q.5 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) Derive the IS curve and explain its features. **(10)**
- (b) Explain how the effectiveness of monetary policy on National Income and Interest Rate depends on the slope of IS curve. **(10)**
- (c) Discuss the determination of equilibrium level of National income and price level with the help of Aggregate Demand and Aggregate Supply Curves. **(10)**

Q.6 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) What is meant by flexible exchange rate? Give the arguments in favour of flexible exchange rate. **(10)**
- (b) Discuss the purchasing power parity theory of exchange rate. **(10)**
- (c) What is disequilibrium in the balance of payments and discuss the monetary measures for correcting disequilibrium in the balance of payments? **(10)**

Q.7 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) Explain Ricardo's theory of international trade. (10)
- (b) Discuss the law of reciprocal demand with the help of offer curve. (10)
- (c) Explain the arguments in favour of protective trade policy. (10)

Q.8 Attempt **any two** questions of the following.

- (a) What is public good? Explain the features. (10)
- (b) What is meant by equity in taxation? Describe Eric Lindhall's voluntary exchange principle of taxation. (10)
- (c) Discuss the incidence of the tax under varying elasticity of supply. (10)

मराठी रुपांतर
[वेळ:तीन तास]

[गुण:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीन प्रश्न सोडवा.
२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
३. आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

विभाग – I

- प्र.१ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) प्रबळ उद्योग संस्था किंमत नेतृत्व प्रतिमानामध्ये किंमत आणि उत्पादन निश्चिती कशी होते ते स्पष्ट करा. (१०)
ब) अल्पाधिकारातील दंतूर मागणी वक्र प्रतिमान स्पष्ट करा. (१०)
क) खेळ सिद्धांतातील “कैदयांची कोंडी” या संकल्पनेची चर्चा करा. (१०)
- प्र.२ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) अपूर्णस्पर्धा अस्तित्वात असताना उत्पादन घटकांच्या किंमती कशा ठरतात ते स्पष्ट करा. (१०)
ब) व्याज दराचा कर्जावूनिधी सिद्धांताची चर्चा करा. (१०)
क) द्विपक्षीय मत्केदारीत वेतन दर कसे निश्चित होतात ते स्पष्ट करा. (१०)
- प्र.३ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) सर्व साधारण समतोल म्हणजे काय? उत्पादनातील सर्व साधारण समतोल स्पष्ट करा. (१०)
ब) पॅरेटोची पर्याप्तता म्हणजे काय? पॅरेटो पर्याप्तता अटीची चर्चा करा. (१०)
क) पूर्णस्पर्धेच्या स्थितीत पॅरेटोच्या पर्याप्तता अटीची पूर्तता कशी होते ते स्पष्ट करा. (१०)
- प्र.४ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) शोध खर्च म्हणजे काय? किमान शोध किंमत प्रक्रीयेचे स्पष्टीकरण करा. (१०)
ब) बाजार संकेत म्हणजे काय? त्याचा वापर प्रतिकूल निवड समस्या सोडविण्यासाठी कसा होतो? (१०)
क) कार्यक्षमता वेतन सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा. (१०)

विभाग – II

- प्र.५ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.
- अ) IS वक्र काढा व त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. (१०)
ब) राष्ट्रीय उत्पन्न व व्याजदरावरील मौद्रीक धोरणाची परिणामकारकता IS वक्राच्या उतारावर कशी अवलंबून असते ते स्पष्ट करा. (१०)
क) समग्रमागणी व समग्र पुरवठा वक्राच्या सहाय्याने संतुलित उत्पन्न पातळी व किंमत पातळी कशी निश्चित होते त्याची चर्चा करा. (१०)

प्र.६ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) बदलता विनिमय दर म्हणजे काय? बदलत्या विनिमय दराचा समर्थनार्थ मुद्दे मांडा. (१०)
- ब) विनिमय दराच्या खरेदी शक्ती समता सिद्धांताची चर्चा करा. (१०)
- क) व्यवहारशेषातील असमतोल म्हणजे काय? व्यवहारशेषातील असमतोल सुट करण्यासाठी मौद्रीक उपायांची चर्चा करा. (१०)

प्र.७ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) रिकार्डोचा आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सिद्धांत स्पष्ट करा. (१०)
- ब) प्रस्ताव वक्राच्या साहाय्याने अन्योन्य मागणीचा नियम स्पष्ट करा. (१०)
- क) संरक्षित व्यापार धोरणाच्या समर्थनार्थ मुद्द्यांचे स्पष्टीकरण करा. (१०)

प्र.७ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

- अ) सार्वजनिक वस्तु म्हणजे काय? तिची वैशिष्ट्ये सांगा. (१०)
- ब) करातील समता म्हणजे काय? इरिक लिंडालचे एच्छिक विनिमय तत्वाचे वर्णन करा. (१०)
- क) पुरवठ्याच्या विविध लवचिकता अंतर्गत करभाराची चर्चा करा. (१०)

T.Y.B.A.
ECONOMICS
GROWTH AND DEVELOPMENT
(PAPER-V) (18TH MAY- 2018)

Q.P. Code : 11417

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. Attempt any five questions selecting not more than three questions from any one section.
 2. Answers to the two sections should be written in the same answer book.
 3. Figures to the right indicate full marks.

SECTION-I

- Q. 1** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain the meaning of economic development. What are the core values of development?
 - b) Explain the meaning of GDI. How is it measured?
 - c) Explain the role of market in economic development.
- Q. 2** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Critically examine Rostow's stages of growth.
 - b) Discuss the Lewis's model of growth with unlimited supplies of labour.
 - c) Write a note on Solow's growth model.
- Q. 3** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain Romer's endogenous growth model.
 - b) Explain the concept of multiple disequilibria.
 - c) Critically evaluate the big push theory.
- Q. 4** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain the different approaches to poverty measurement.
 - b) Discuss the various methods of measurement of income inequality.
 - c) Explain the negative effects of inequality on economic development.

SECTION-II

- Q. 5** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Discuss the theory of demographic transition of population growth.
 - b) What are the causes of high fertility?
 - c) Explain the role of health in economic development.
- Q. 6** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) What are the various causes of urbanisation?
 - b) Discuss the Harris-Todaro model of rural-urban migration.
 - c) Write an explanatory note on microfinance.

[P.T.O]

Q.P. Code : 11417

- Q. 7** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Explain the role of agriculture in economic development.
 - b) Discuss the various policies of rural development.
 - c) What are the various sources of rural credit?
- Q. 8** Answer **any two** of the following:- **20**
- a) Write a note on outward looking trade strategy.
 - b) Distinguish between FDI and Portfolio investment.
 - c) Explain the structural adjustment programme of IMF.
-

Q.P. Code : 11417

[वेळ: तीन तास]

[गुण:१००]

मराठी रुपांतर

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा जास्त प्रश्न सोडवू नयेत.
२. दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
३. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

विभाग-१

- प्र. १ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) आर्थिक विकासाचा अर्थ स्पष्ट करा. विकासाची मुख्य मूल्ये कोणती?
ब) लिंगाधारीत विकास निर्देशांक म्हणजे काय? या निर्देशांकाचे मापन कसे केले जाते?
क) आर्थिक विकासात बाजारपेठेची भूमिका विशद करा.
- प्र. २ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) रॉस्टोच्या विविध वृद्धी अवस्थांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
ब) लुईस यांच्या अतिरीक्त श्रमपुरवठा प्रतिमानावर चर्चा करा.
क) सोलो यांच्या वृद्धी प्रतिमानावर टिप लिहा.
- प्र. ३ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) रोमर यांचे आंतस्थवृद्धी प्रतिमान स्पष्ट करा.
ब) बहुविध समतोलाची संकल्पना विशद करा.
क) जोराचा धक्का सिद्धान्ताचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.
- प्र. ४ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) दारिद्र्य मापनाचे विविध दृष्टिकोन विशद करा.
ब) उत्पन्न विषमता मोजमापाच्या विविध पद्धतींवर चर्चा करा.
क) विषमतेचे आर्थिक विकासावरील नकारात्मक परीणाम स्पष्ट करा.

[पुढे पहा]

विभाग-२

- प्र. ५ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) लोकसंख्या वाढीसंबंधीच्या लोकसंख्या संक्रमण सिद्धान्तावर चर्चा करा.
- ब) उच्च जननदराची कारणे कोणती?
- क) आर्थिक विकासात आरोग्याची भूमिका विशद करा.
- प्र. ६ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) नागरीकरणाची विविध कारणे कोणती?
- ब) हॅरिस-टोडॅरो यांच्या ग्रामीण-शहरी स्थलांतर प्रतिमानावर चर्चा करा.
- क) सूक्ष्मवित्त यावर स्पष्टीकरणात्मक टिप लिहा.
- प्र. ७ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) आर्थिक विकासात शेती क्षेत्राच्या भूमिकेचे परीक्षण करा.
- ब) ग्रामीण विकासासाठीच्या विविध धोरणांची चर्चा करा.
- क) ग्रामीण पतपुरवठ्याचे विविध स्रोत कोणते?
- प्र. ८ खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा. २०
- अ) बहिर्लक्षी व्यापार व्यूहरचना यावर टिप लिहा.
- ब) परकीय थेट गुंतवणूक आणि भाग-भांडवल गुंतवणूक यातील फरक स्पष्ट करा.
- क) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचा मुलभूत समायोजन कार्यक्रम स्पष्ट करा.
-

T.Y.B.A.

ECONOMICS

INDIAN FINANCIAL SYSTEM

(PAPER-VI) (21TH MAY- 2018)

Q.P. Code : 40375

Total Marks: 80/100

N.B.: (1) IDOL students should attempt any **Five** questions.

(2) Regular students should attempt any **Four** questions.

(3) Figures to the right indicate **full** marks.

1. Explain any **Two** of the following: **20**
 - (a) Components of a financial system
 - (b) Role of financial system in economic development
 - (c) Indicators of financial development.

 2. Explain any **Two** of the following: **20**
 - (a) Recommendations of the Narasimham Committee Report of 1998
 - (b) Functions of the Reserve Bank of India
 - (c) Role of Non-Bank Finance Companies in India.

 3. Answer any **Two** of the following: **20**
 - (a) Types of equities
 - (b) Meaning and features of debentures
 - (c) New financial instruments.

 4. Attempt any **Two** of the following: **20**
 - (a) Features of Indian Money Market
 - (b) Structure of Indian Capital Market
 - (c) Functions of foreign exchange market.

 5. Answer any **Two** of the following: **20**
 - (a) Meaning and significance of derivatives
 - (b) Types of derivatives
 - (c) Pricing of futures.

 6. Explain any **Two** of the following: **20**
 - (a) Mutual funds in India
 - (b) Insurance Regulatory and Development Authority
 - (c) Securities and Exchange Board of India.

 7. Write short notes on any **Two** of the following: **20**
 - (a) Functions of a financial system
 - (b) Narasimham Committee Report of 1991
 - (c) Components of organized money market
 - (d) Credit rating agencies in India.
-

Turn Over

2

(मराठी रुपांतर)

(२½/३ तास)

(एकूण गुण: ८०/१००)

- सूचना : १. आयडॉलच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवावेत.
२. नियमित विद्यार्थ्यांनी कोणतेही चार प्रश्न सोडवावेत.
३. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण करा:- २०
 (अ) वित्तिय व्यवस्थेचे घटक
 (ब) आर्थिक विकासातील वित्तिय व्यवस्थेची भूमिका
 (क) वित्तिय विकासाचे निर्देशक.
२. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण करा:- २०
 (अ) १९९८ च्या नरसिंहम् समिती अहवालच्या शिफारशी
 (ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची कार्ये
 (क) भारतातील बँकेवर वित्तिय कंपन्यांची भूमिका.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तरे लिहा:- २०
 (अ) समभागांचे प्रकार
 (ब) कर्जरोख्यांचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये
 (क) नविन वित्तिय साधने.
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा :- २०
 (अ) भारतीय नाणेबाजाराची वैशिष्ट्ये
 (ब) भारतीय भांडवल बाजाराची रचना
 (क) परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे उत्तरे लिहा :- २०
 (अ) अनुजात पत्रांचा अर्थ आणि महत्त्व
 (ब) अनुजात पत्रांचे प्रकार
 (क) भावी करारांचे किंमत निर्धारण.

६. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे स्पष्टीकरण करा:- २०
- (अ) भारतातील परस्पर निधी
(ब) विमा नियमन आणि विकास अधिसत्ता
(क) भारतीय रोखे आणि विनिमय मंडळ.
७. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर संक्षिप्त टीपा लिहा:- २०
- (अ) वित्तीय व्यवस्थेची कार्ये
(ब) १९९१ चा नरसिंहम् समितीचा अहवाल
(क) संघटित नाणेबाजाराचे घटक
(ड) भारतातील पतमापन संस्था.
-

T.Y.B.A.
ECONOMICS
RESEARCH METHODOLOGY
(PAPER-VII) (MAY- 2018)

Q.P.Code: 40709

Total Marks: 100

- N.B.:- (1) Attempt any **five** questions, selecting not more than **three** questions from each section.
- (2) Answers to both the sections should be written in the same answer book.
- (3) Figures to the right indicate full marks.
- (4) Use of **simple** calculator is **allowed**.
- (5) **Graph** paper will be supplied on request.
- (6) Attach the **graph** paper inside the answer book.

Section-I

1. Attempt any **two** of the following. 20
- a) What is research? State the characteristics of scientific research.
- b) Explain the process of research work.
- c) Bring out the limitations of research in social science.
2. Attempt any **two** of the following. 20
- a) Explain the scales of measurement.
- b) Discuss merits and demerits of sample survey method.
- c) Explain the criteria of a good sample.
3. Attempt any **two** of the following. 20
- a) Write a note on 'Observation method'.
- b) Explain the 'Interview method' of primary data collection.
- c) Give a brief report on any case study that you have undertaken.
4. Attempt any **two** of the following.
- a) (i) Write a note on 'Classification'. 4
- (ii) Draw greater than cumulative frequency curve/ogive. 6

Age inb years	10-12	12-14	14-16	16-18	18-20	20-22
No. of Boys	5	9	15	17	10	4

- b) Calculate arithmetic mean and median for the following data. 10

C I	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
Frequency	3	5	20	10	6

Turn Over

- c) Calculate the standard deviation for the following data. 10

Marks	0-2	2-4	4-6	6-8	8-10
No. of students	10	20	35	30	5

Section-II

5. Attempt any **two** of the following. 20

- a) Calculate Spearman's Rank correlation coefficient for the following data.

x	49	55	57	60	74
Y	17	15	24	18	31

- b) Find the regression equation of Y on X for the following data.

X	4	6	8	9	10
Y	10	11	13	17	20

- c) Fit a trend using three yearly moving averages.

Year	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Exports(tons)	60	63	66	68	69	73	75

6. Attempt any **two** of the following.

- a) (i) Explain the uses of index numbers. 4
(ii) Calculate Real Income for the following data. 6

Year	2011	2012	2013	2014	2015
Wages(Rs.)	220	232	243	250	271
Index Number	100	110	115	150	160

- b) Calculate Laspeyre's index number for the following data. 10

Commodity	Base year		Current year	
	Price (Rs.)	Quantity	Price (Rs.)	Quantity
A	12	25	15	28
B	10	20	15	25
C	4	15	6	12
D	6	20	9	15

c) Calculate cost of living index number for the following data.

10

Group	Index	Weight
A	160	24
B	120	6
C	125	4
D	120	7
e	130	9

7. Attempt any **two** of the following.

20

- a) Define a hypothesis. Describe the types of hypothesis.
- b) What are the criteria of a good hypothesis?
- c) Explain the following:-
 - (i) Null hypothesis and Alternative hypothesis.
 - (ii) Type I and type II errors.

8. Attempt any **two** of the following.

20

- a) Explain the meaning and significance of a research report.
- b) Discuss the types of research report.
- c) Discuss the precautions to be taken while writing a research report.

Turn Over

(मराठी रूपांतर)

(वेळ: ३ तास)

एकूण गुण:- १००

सूचना;- (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा, परंतु एका विभागातील जास्तीत जास्त तीनच प्रश्न सोडवा.

(२) दोन्ही विभागातील उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहावीत.

(३) उजविकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

(४) साधा कॅलक्युलेटर वापरण्यास परवानगी आहे.

(५) विनंतीवरून आलेखपत्र देण्यात येतील.

(६) आलेखपत्र उत्तरपत्रिकेत बांधावे.

विभाग -१

१) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) संशोधन म्हणजे काय ? शास्त्रीय संशोधनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) संशोधन कार्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

क) सामाजिक शास्त्रातील संशोधनाच्या मर्यादा विषद करा.

२) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) विविध मापनदंड स्पष्ट करा.

ब) नमुना पद्धतीचे गुणदोष स्पष्ट करा.

क) चांगल्या नमुन्याच्या कसोट्या स्पष्ट करा.

३) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) टीप लिहा- निरीक्षण पद्धती.

ब) प्राथमिक तथ्यसंकलनाची 'मुलाखत पद्धती' स्पष्ट करा.

क) तुम्ही केलेल्या एखाद्या विशिष्ट अभ्यासाचा अहवाल थोडक्यात लिहा.

Turn Over

४) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) (१) वर्गीकरण यावर टीप लिहा.

४

(२) खालील माहितीवरून 'पेक्षा अधिक संचित वारंवारिता वक्र' काढा.

६

वय (वर्षे)	१०-१२	१२-१४	१४-१६	१६-१८	१८-२०	२०-२२
मुलांची संख्या	५	९	१५	१७	१०	४

ब) खालील माहितीवरून गणितीय मध्य आणि मध्यमा काढा.

१०

वर्ग	२०-३०	३०-४०	४०-५०	५०-६०	६०-७०
वारंवारिता	३	५	२०	१०	६

क) खालील माहितीवरून प्रमाण विचलन काढा.

१०

गुण	०-२	२-४	४-६	६-८	८-१०
विद्यार्थी संख्या	१०	२०	३५	३०	५

विभाग -२

५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) खालील माहितीवरून स्पीअरमानचा श्रेणी सहसंबंध सहगुणक काढा.

क्ष	४९	५५	५७	६०	७४
य	१७	१५	२४	१८	३१

ब) खालील माहितीवरून 'य' चे 'क्ष' वरील समाश्रयण समीकरण काढा.

क्ष	४	६	८	९	१०
य	१०	११	१३	१७	२०

क) तीन वर्षीय सरकती सरासरी पद्धत वापरून कल काढा.

वर्ष	२००९	२०१०	२०११	२०१२	२०१३	२०१४	२०१५
निर्यात (टन)	६०	६३	६६	६८	६९	७३	७५

६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) (१) निर्देशांकाचे उपयोग स्पष्ट करा.

४

(२) खालील माहितीवरून वास्तव उत्पन्न काढा.

६

वर्ष	२०११	२०१२	२०१३	२०१४	२०१५
वेतन (रु.)	२२०	२३२	२४३	२५०	२७१
निर्देशांक	१००	११०	११५	१५०	१६०

ब) खालील माहितीवरून लासपेअरचा निर्देशांक काढा.

१०

वस्तू	पायाभूत वर्ष		चालू वर्ष	
	किंमत (रु)	परिमाण	किंमत(रु.)	परिमाण
अ	१२	२५	१५	२८
ब	१०	२०	१५	२५
क	४	१५	६	१२
ड	६	२०	९	१५

क) खालील माहितीवरून राहणीमानाचा निर्देशांक काढा.

१०

गट	निर्देशांक	भार
अ	१६०	२४
ब	१२०	६
क	१२५	४
ड	१२०	७
इ	१३०	९

७. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) गृहीतकृत्याची व्याख्या द्या. गृहीतकृत्याचे प्रकारांचे वर्णन करा.

ब) चांगल्या गृहीतकृत्याचे निकष कोणते आहेत ?

क) स्पष्ट करा.- (१) शून्य गृहीतकृत्य आणि पर्यायी गृहीतकृत्य.

(२) प्रकार I आणि प्रकार II प्रमाद (errors).

८. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

२०

अ) संशोधन अहवालाचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.

ब) संशोधन अहवालाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

क) संशोधन अहवाल लिहिताना घ्यावयाची खबरदारी याविषयी चर्चा करा.

T.Y.B.A.
ECONOMICS
INTERNATIONAL ECONOMICS THEORY AND POLICY
(PAPER-VIII) (MAY- 2018)

Q.P. Code : 40892

Time: 3 Hours]

[Marks: 100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. Answer **any five** questions, selecting not more than **three** from any section.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Answer to both the sections should be written in the same answer book.

SECTION - I

1. Discuss **any two :-** 20
 - (a) Examine Ricardian theory of comparative cost advantages.
 - (b) Discuss the concept of 'Factor – abundance'.
 - (c) Explain 'Leontieff Paradox'.
2. Examine **any two :-** 20
 - (a) Factors determining international labour mobility
 - (b) Wage – convergence.
 - (c) Role of foreign capital.
3. Discuss **any two :** 20
 - (a) Arguments for Protection.
 - (b) Export – oriented growth strategy.
 - (c) Labour standard and environment issues in WTO.
4. Examine **any two :** 20
 - (a) Discuss the concept of optimum tariff.
 - (b) Examine the theory of custom union.
 - (c) Explain 'Non – tariff barriers'.

SECTION - II

5. Examine **any two :-** 20
 - (a) Discuss structure and components of balance of payments.
 - (b) Examine the causes leading to disequilibrium in the balance of payments.
 - (c) Discuss 'Marshall – Lerner' conditions.
6. Explain **any two :** 20
 - (a) Define foreign exchange market and explain its functions.
 - (b) Discuss balance of payment theory.
 - (c) Write a note on 'Spot and forward exchange rate'.
7. Discuss **any two :** 20
 - (a) Floating exchange rate system.
 - (b) Objectives of IMF.
 - (c) Write a note on 'East Asian currency crisis.'
8. Examine **any two :** 20
 - (a) Define economic integration and explain its types.
 - (b) Working of 'European Union.'
 - (c) NAFTA

वेळ : तीन तास]

[गुण : १००]

Please check whether you have got the right question paper.

सूचना:

१. कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. ज्यामध्ये कोणत्याही एका विभागातील तीनपेक्षा अधिक प्रश्न असू नयेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा.

विभाग १

प्रश्न.१	चर्चा करा. (फक्त दोन)	२०
	अ. तुलनात्मक खर्चलाभाचा रिकार्डोचा सिद्धांत अभ्यासा
ब. 'घटक-विपुलतेच्या' संकल्पनेवर चर्चा करा.
क. लिऑन्टिक विरोधाभास स्पष्ट करा.	
प्रश्न.२	अभ्यासा (फक्त दोन)	२०
	अ. आंतरराष्ट्रीय श्रम गतिक्षमतेच्या हालचालींवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
ब. वेतन-अभिसारण.
क. परकीय भांडवलाची भूमिका	
प्रश्न.३	चर्चा करा. (फक्त दोन)	२०
	अ. संरक्षण धोरणाचे युक्तीवाद
ब. निर्यात प्राधान्य व्युहरचना
क. जागतिक व्यापार संघटनेच्या संदर्भातील श्रम परिणाम आणि पर्यावरणाचे मुद्दे	
प्रश्न.४	अभ्यासा (फक्त दोन)	२०
	अ. पर्याप्त जकात निश्चितीच्या संकल्पनेवर चर्चा करा.
ब. जकात संघाचा सिद्धांत तपासा.
क. जकातेतर अडथळे स्पष्ट करा.	

विभाग २

प्रश्न.५	अभ्यासा (फक्त दोन)	२०
	अ. व्यवहार तोलाची रचना आणि घटक यावर चर्चा करा.
ब. प्रतिकूल व्यवहार तोलास कारणीभूत असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
क. मार्शल -लर्नर अटी स्पष्ट करा.	

- प्रश्न.६ चर्चा करा. (फक्त दोन) २०
- अ. परकीय विनिमय बाजाराची व्याख्या सांगून त्याची कार्ये सांगा.
ब. विनिमय दराचा व्यवहारतोल सिद्धांत.
क. 'हजार आणि वायदा विनिमय दर' यावर टिपा लिहा.
- प्रश्न.७ स्पष्ट करा. (फक्त दोन) २०
- अ. तरलता विनिमय दर व्यवस्था
ब. आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीची उद्दिष्ट्ये
क. 'पूर्व आशियाई चलन आरिष्ट्य' यावर टिपा लिहा.
- प्रश्न.८ अभ्यासा (फक्त दोन) २०
- अ. आर्थिक एकात्मिकरणाची संकल्पना सांगून त्यांचे प्रकार सांगा.
ब. युरोपियन युनियनचे काम.
क. नाफ्ता.

N.B. : (1) Attempt any five questions.

(2) Figures to the right indicate full marks.

(3) The students of IDOL should attempt any five questions for 100 marks in three hrs.

1. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Discuss the qualities required to be successful Export Manager.
 - (b) Explain the different types of non-tariff barriers used to regulate foreign trade. (c)What are the meaning and steps involved in product positioning?
2. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Discuss the objectives of WTO.
 - (b) Write a note on ASEAN.
 - (c) Write a note on UNCTAD.
3. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Discuss the role of trade delegation and exhibition in foreign trade.
 - (b) Explain the relevance of Organising festivals and opening foreign office in the promotion of export.
 - (c) Explain the objectives and functions of Trade Fair Authority of India.
4. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Examine various cost factors included in export pricing.
 - (b) What are the merits and demerits of Penetration Pricing Strategy.
 - (c) Calculate the FOB price from the following details:-
Total number of Units :- 20,000 units
 - (1) Ex-factory cost Rs.10 per units.
 - (2) Packing cost Rs. 2 per units.
 - (3) Transport cost Rs. 2 per units.
 - (4) Loading charges Rs. 2 per units.
 - (5) Profit margin 15% of FOB cost
 - (6) DBK 15% of FOB price
5. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) Explain the importance of Export Finance.
 - (b) Explain the role of ECGC.
 - (c) Explain the objectives of Import-Export Policy 2002-2007.
6. Attempt any **two** of the following :- 20
 - (a) What are the types of Letter of credit.
 - (b) Explain in brief shipping document required by an exporter.
 - (c) Discuss the various incentives to an exporter.
7. Write a note on any **two** :- 20
 - (a) Banding (b) EU
 - (c) STC (d) Commodity Board

(मराठी भाषांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

सूचना : (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

(३) दूर व मुक्त अध्ययन संस्थेच्या विद्यार्थ्यांनी कोणतेही पाच प्रश्न १०० गुणांसाठी तीन तासात सोडवावेत.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) यशस्वी निर्यात व्यवस्थापक होण्यासाठी आवश्यक असलेल्या गुणांची चर्चा करा.
- (ब) विदेशी व्यापार नियमनासाठी वापरलेल्या बिगर-जकाती अडथळे स्पष्ट करा.
- (क) वस्तू सादरीकरणाचा अर्थ आणि पायऱ्या कोणत्या?
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) जागतिक व्यापार संघटनेच्या उद्दिष्टांची चर्चा करा.
- (ब) एशियन यावर टीप लिहा.
- (क) UNCTAD यावर टीप लिहा.
३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) विदेशी व्यापार शिष्टमंडळ आणि प्रदर्शनाची भूमिकेची चर्चा करा.
- (ब) निर्यात वृद्धीसाठी उत्सव व विदेशी कार्यालयाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (क) भारतीय व्यापार जत्रा अधिकारणाची उद्दिष्टे आणि कार्य स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) निर्यात किमतीतील समाविष्ट विविध खर्च स्पष्ट करा.
- (ब) शिरकाव किंमत व्युत्पन्नानेचे गुण-दोष कोणते?
- (क) खाली दिलेल्या माहितीच्या आधारे FOB किंमत काढा.
- एकूण नग संख्या - २०,००० नग
१) कारखाना खर्च	-	रु. १० प्रति नग
२) बांधणी खर्च	-	रु. २ प्रति नग
३) वाहतूक खर्च	-	रु. २ प्रति नग
४) मालभरण खर्च-	रु. २ प्रति नग	
५) नफ्याचे अंशदान	-	१५% FOB खर्चाच्या
६) कर परतावा	-	१५% FOB किंमतीच्या
५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) निर्यात वित्ताचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ब) निर्यात पत आणि हमी महामंडळाची भूमिका स्पष्ट करा.
- (क) आयात-निर्यात धोरण - २००२-२००७ ची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
६. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
- (अ) उधारपत्राचे विविध प्रकार कोणते?
- (ब) निर्यातदाराला आवश्यक असणारे विविध जहाजविषयक कागदपत्रे स्पष्ट करा.
- (क) भारतीय निर्यातदारांना उपलब्ध असणाऱ्या प्रलोभनांची चर्चा करा.
७. टिपा लिहा (फक्त - ०२). २०
- (अ) मुद्रांकन (ब) युरोपियन युनियन
- (क) राज्य व्यापार महामंडळ (ड) वस्तू मंडळे